

۱۳۸۲۹

دانشگاه تربیت مدرس

دانشگاه تربیت مدرس

پایان نامه

کارشناسی ارشد علوم جزا و جرم‌شناسی

مصونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری
ایران و اسلام

حسین ایارگر

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمد جعفر حبیب زاده

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر سید مصطفی محقق داماد

تابستان ۱۳۷۷

۱۰۰۲/۲

۹۳۵۲۹

تایید یه اعضای هیات داوران مندرج در بابان نامه کارشناسی ارشد
بدینوسیله بابان نامه کارشناسی ارشد آقای حسین ابارگر تحت عنوان : مصونیت هیلما تک در
حقوق کفری ایران و اسلام تقدیم می شود . اینجانب این سخنه نهایی این بابان نامه را از نظر فرم و
محتوا بررسی و تایید کرده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کیم .

نام و نام خانوادگی و امضاء اعضای هیئت داوران :

استاد راهنمای : جناب آقای دکتر محمد جعفر حبیب زاده

استاد مشاور : جناب آقای دکتر سیدمصطفی محقق داماد

استاد ناظر : جناب آقای دکتر رجب گلدوست جویباری

استاد ناظر : جناب آقای دکتر غلامحسین الهام

مدیر گروه (نماینده شورای تحصیلات تکمیلی) : جناب آقای دکتر حبیب زاده

شماره:
تاریخ:
پیوست:

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرّس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرّس می خشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموز حفگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ناده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) های خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ناده ۲ در صفحه سوم کتاب (یس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:
 «کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رسالت دکتری نگارنده در رشته حقوق است که در سال ۱۳۷۷ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرّس به راهنمایی سهرکار خلیفه / جناب آقای دکتر حسیب زاده و مشاوره سهرکار خلیفه / جناب آقای دکتر محقق دلداد از آن دفاع شده است».

ناده ۳ به منظور حیران بخشی از هزینه های نشریات دانشگاه تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نسخه چاپ) را به مرکز نشر دانشگاه اهدا کند دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ناده ۴ در صورت عدم رعایت ناده ۳، ۵٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرّس، تأديه کند.

ناده ۵ دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پیداخت بھای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظیر استیضای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادله وحه مذکور در ناده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده گارد، سرای فروش، تأمین نماید.

ناده ۶ ایسحاق حسین ایارگر دانشجوی رشته حقوق مقطع کارشناسی ارشد تعهد فرق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

تقدیم به :

پدر بزرگوارم که همواره مشوق و راهنمای
من در مراحل مختلف زندگی است و
تمامی موفقیتها یم را مدبیون ذہمات او
می‌دانم.

تقدیم به :

مادر عزیزم، دریای بیکران محبت، که
وجودش برای زندگیم چون شمعی فروزان
است.

تشکر و قدردانی:

سپاس خداوند منان را که نعمت علم و دانش را بر ابناء بشر
ارزانی داشت و پیامبران را مأمور رشد و تعالی انسانها کرد حال
که این توفيق الهی نصیبیم شد تا این بررسی و تحقیق را با موفقیت
به انجام برسانم، بر خود واجب می دانم مراتب تشکر و امتنان
قلبی خود را از مساعدت و هدایتهای حکیمانه استاد گرانقدر
جناب آقای دکتر حبیب زاده که زحمت راهنمایی پایان نامه را
تقبل فرمودند و نیز از تشویق و راهنمایی دلسوزانه استاد بزرگوار
جناب آقای دکتر محقق داماد ابراز نمایم؛ سلامتی و طول عمر
پربرکت ایشان را از درگاه خداوند متعال خواهانم.

مجله چکیده پایان نامه های ایران

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

نام خانوادگی دانشجو: ایازگر

عنوان پایان نامه:

مصنونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری ایران و اسلام

امضاء استاد راهنمای:

استاد راهنمای: دکتر محمد جعفر حبیب زاده

گرایش: جزا و جرم‌شناسی

رشته: حقوق

درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد

محل تحصیل (دانشگاه): تربیت مدرس

تعداد صفحه:

تاریخ دفاع:

دانشکده: علوم انسانی

۲۰۰

۷۷/۷/۲۹

کلید واژه ها: (واژه هایی که بیانگر موضوع های پایان نامه است)

مصنونیت، دیپلماتیک، حقوق کیفری، ایران، اسلام

چکیده: (حداکثر دو صفحه - لطفاً تایپ شود)

چکیده پایان نامه

مصنونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری منشأ پیدایش آثاری است که از آن جمله می‌توان به بهره‌مندی مأمور دیپلماتیک دولت فرستنده از مصنونیت مطلق کیفری یا مصنونیت از تعقیب کیفری محاکم محلی اشاره کرد. نتیجه عملی برخورداری از مصنونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری اینست که نماینده یا مأمور خاطی را از دسترس مراجع انتظامی و قضائی محل وقوع جرم خارج می‌سازد و تعقیب و محاکمه و مجازات وی را در صلاحیت مراجع کشور متبع او فرار می‌دهد. نهاد مصنونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری با برخی از مفاهیم جزا نظیر علل موجه جرم، عوامل رافع مسئولیت کیفری و معاذیر معاف کننده قانونی تفاوت دارد. همچنین به رغم مشابهت‌هایی که این نهاد با نظام کاپیتوراسیون دارد از جهات مختلفی مانند منشأ پیدایش آثار و نتایج و حبشه شمول از کاپیتوراسیون قابل تمایز است. افزایش بی‌رویه افراد بهره‌مند از مصنونیت دیپلماتیک در دفعه‌های اخیر و سوءاستفاده‌هایی فراوان این دسته از افراد، سودمندی این نهاد را در حقوق کیفری مورد تردید قرار داده است از این‌رو، بازنگری در مقررات راجع به آن و برطرف کردن موارد مبهم در متن کنوانسیون ۱۹۶۱ وین ضروری به نظر می‌رسد. در این تحقیق ضمن بررسی قوانین کیفری ایران در مورد حمایت از اشخاص مورد حمایت بین‌المللی و رویه عملی محاکم و وزارت امور خارجه ایران در برخورد با مصنونیت دیپلماتیک نلاش گردیده است با استناد به احادیث و روایات و منابع معتبر فقهی مبنای مشروعیت مصنونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری اسلام نیز مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

لطفاً پس از آماده سازی به نشانی زیر ارسال شود: تهران، صندوق پستی ۱۳۱۸۵-۱۳۷۱ مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.

(فرم چکیده پایان نامه)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول - کلیات

۱-۱ طرح تحقیق	۲
۱-۱-۱ مقدمه	۲
۱-۱-۱-۱ تعریف مسئله و بیان سوالهای اصلی تحقیق	۶
۱-۱-۱-۲ سوابق و ضرورت انجام تحقیق	۷
۱-۱-۱-۳ فرضیه ها	۷
۱-۱-۱-۴ هدفها	۸
۱-۱-۱-۵ واژه شناسی (مفاهیم مقدماتی)	۹
۱-۱-۱-۶ مصونیت	۹
۱-۱-۱-۷ دیپلماتیک	۱۰
۱-۱-۱-۸ مصونیت دیپلماتیک	۱۱
۱-۱-۱-۹ تفکیک مصونیت دیپلماتیک از مزایای دیپلماتیک	۱۲
۱-۱-۱-۱۰ مفهوم مصونیت ماهوی و شکلی در حقوق کیفری	۱۴
۱-۱-۱-۱۱ مقایسه مصونیت های کیفری با علل موجه جرم	۱۵
۱-۱-۱-۱۲ مقایسه مصونیت های کیفری با عوامل رافع مستولیت کیفری	۱۵
۱-۱-۱-۱۳ مقایسه مصونیت های کیفری با معاذیر قانونی	۱۶
۱-۱-۱-۱۴ جایگاه مصونیت دیپلماتیک در حقوق کیفری	۱۹
۱-۱-۱-۱۵ دلائل توجیهی اصل سرزمینی بودن قوانین کیفری	۲۰

(الف)

۱-۲-۳-۱ استثنایات واردہ بر اصل سرزمینی بودن قوانین کیفری	۲۲
۱-۲-۳-۱-۱ مصونیت‌های کیفری با منشأ داخلی	۲۴
۱-۲-۳-۱-۱-۱ نمایندگان پارلمان	۲۵
۱-۲-۳-۱-۱-۲ وکلای دادگستری	۲۶
۱-۲-۳-۱-۲ قضایت دادگستری	۲۷
۱-۲-۳-۱-۳ اعضای نیروهای مسلح	۲۷
۱-۲-۳-۱-۴ استثنایات واردہ بر اصل ... با منشأ خارجی	۲۸
۱-۲-۳-۱-۱ مصونیت‌های کیفری با منشأ خارجی	۲۹
۱-۲-۳-۱-۲ کاپیتولاسیون	۳۱
۱-۲-۳-۱-۳ مقایسه کاپیتولاسیون و مصونیت دیپلماتیک	۳۵
۱-۴-۱ پیشینه تاریخی مصونیت دیپلماتیک	۳۷
۱-۴-۱-۱ در جهان	۳۷
۱-۴-۱-۲ در اسلام	۳۹
۱-۴-۱-۳ در ایران	۴۱
۱-۴-۱-۴ تدوین حقوق دیپلماتیک در ایران	۵۲
۱-۴-۱-۵ کاپیتولاسیون در پوشش مصونیت دیپلماتیک	۵۶
۱-۴-۱-۶ قضیه اعضای دیپلماتیک و کنسولی ایالات متحده در ایران	۵۹
فصل دوم - مصونیت دیپلماتیک در حقوق موضوعه و اسلام	
الف - در حقوق موضوعه	
۱-۲-۱ مبانی حقوقی مصونیت دیپلماتیک	۶۸

(ب)

۶۸	۱.۱.۲ نظریه (حق) نمایندگی
۷۰	۲-۱-۲ نظریه برون مرزی
۷۱	۲-۳-۱-۲ نظریه مصلحت خدمت
۷۲	۲-۴-۱-۲ نظریه عمل متقابل
۷۳	۵-۱-۲ نقد و بررسی نظریات چهارگانه
۷۷	۲-۲ ترکیب ماموریت دیپلماتیک
۷۷	۱-۲-۲ روسای ماموریت
۷۷	۱-۱-۲-۲ سفیر
۷۷	۲-۱-۲-۲ وزیر مختار
۷۷	۳-۱-۲-۲ کاردار
۷۸	۲-۲-۲ کارمندان ماموریت
۷۹	۱-۲-۲-۲ کارمندان دیپلماتیک
۸۰	۲-۲-۲ کارمندان اداری و فنی
۸۰	۳-۲-۲-۲ خدمه ماموریت
۸۰	۳-۲-۲ خدمتکاران شخصی
۸۱	۴-۲-۲ خانواده مامورین دیپلماتیک
۸۱	۵-۲-۲ پیک دیپلماتیک
۸۲	۳-۲ انواع مصونیت نمایندگی دیپلماتیک و حدود آن
۸۳	۲-۳-۲ مصونیت از تعرض
۸۳	۱-۳-۲ مصونیت اماکن ماموریت

(ج)

۸۷	۲-۱-۳-۲ مصونیت شخصی مامور دینمانی
۹۳	۲-۲-۲ مصونیت قضایی
۹۴	۱-۲-۳-۲ مصونیت از تعقیب جزائی
۹۷	۲-۲-۳-۲ مصونیت از تعقیب مدنی
۹۸	۳-۲-۳-۲ مصونیت از اقدامات اجرائی
۹۸	۴-۲-۳-۲ مصونیت از ادای شهادت
۱۰۵	۳-۳-۲ رویه عملی محاکم و وزارت امور خارجه ایران در برخورد با مصونیت دیپلماتیک
۱۰۶	۱-۴-۲ شرایط بهره‌مندی از مصونیت دیپلماتیک در کشور ثالث
۱۰۶	۱-۱-۴-۲ قصد عزیمت یابازگشت به محل مأموریت یا مراجعت به وطن
۱۰۷	۲-۱-۴-۲ عبور از خاک کشور ثالث یا حضور در آن
۱۰۸	۳-۱-۴-۲ صدور روادید
۱۰۹	۴-۱-۴-۲ وجود رابطه دوستانه
۱۰۹	۲-۴-۲ تکالیف کشور ثالث
۱۱۱	۳-۴-۲ دامنه شمول مصونیت در کشور ثالث
۱۱۳	۵-۲ حمایت کیفری از اشخاص مورد حمایت بین‌المللی در قانون مجازات اسلامی
۱۱۹	ب - در حقوق اسلام
۱۲۰	۱-۶-۲ قاهره مکانی اجرای قوانین جزائی اسلام

(د)

۲-۶-۲ امان فرستادگان در اسلامی ۱۲۲	
۳-۶-۲ مستندات فقهی مصونیت سفرا از تعرض ۱۲۳	
۴-۶-۲ مصونیت کیفری مامورین دیپلماتیک در اسلام ۱۲۵	
نتیجه گیری ۱۳۳	
منابع و مأخذ ۱۳۸	
الف- کتب ۱۳۸	
۱- فارسی ۱۳۸	
۲- عربی ۱۴۴	
۳- انگلیسی ۱۴۴	
ب- مقالات، جزوای، پایان نامه ها	
۱- مقالات ۱۴۵	
۲- جزوای ۱۴۶	
۳- پایان نامه ها ۱۴۶	
ج- قوانین داخلی و کنوانسیون های بین المللی ۱۴۸	
ضمائمه	
۱- قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی ۱۵۰	
۲- قانون کنوانسیون وین درباره روابط کنسولی ۱۶۲	
۳- قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون مزایا و مصونیتهای ماموریتهای	
مخصوص ۱۸۴	
چکیده انگلیسی ۱۹۷	

(۲)

فصل اول

کلیات

۱-۱-۱- طرح تحقیق

۱-۱-۱- مقدمه:

در عصر حاضر، ادامه حیات یک دولت در عرصه جهانی بدون برقراری ارتباط با سایر دولتها میسر نیست، زیرا مصالح سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... دولتها ایجاد می‌کند که آنها با یکدیگر روابط دیپلماتیک متقابل داشته باشند.

از آنجاییکه ایجاد رابطه دیپلماتیک بستر مناسبی جهت برقراری روابط دیگر نظیر روابط بازرگانی و کنسولی است، می‌توان به اهمیت نقش دیپلماسی به عنوان مهمترین ابزار سیاست خارجی که در بین همه اهرمehای سیاست خارجی دولتها جایگاهی خاص دارد، پی برد.

هنر دیپلماسی حتی در جوامع اولیه نیز به رغم وجود حالت جنگ و خصومت، بمثابة دریچه‌ای به سوی آینده به حساب می‌آمد که غالباً توسط نمایندگان و فرستادگان قبایل اعمال می‌گردید. در چنین شرایطی و به موازات رشد مناسبات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی بین کشورها بتدریج متررات، هنجارها، قواعد و آدابی جهت احترام به نمایندگان دولت فرستنده پدید آمد که البته این موضوع خالی از دوراندیشی‌های سیاسی نبوده است؛ فلذا امروزه دولتها به تبعیت از پیشینیان و بنا به مصلحت، از اعمال قوانین داخلی خود نسبت به گروهی از نمایندگان دیپلماتیک و بعض‌اً غیر دیپلماتیک کشورهای خارجی صرفنظر کرده و اصل درون مرزی بودن قوانین را با انعطاف بیشتری به موقع اجرا می‌گذارند و از آنجاییکه وجود این مامورین برای حفظ صلح و امنیت جهانی و توسعه و تحکیم روابط دوستانه بین ملتها ضروری است، مصونیتها و مزایای خاصی از سوی دولتها جهت تامین حسن اجرای وظایف این ماموریتها در نظر گرفته شده است.

این نوع مصونیتها که در اصطلاح حقوق بین الملل عمومی «مصطفی دیپلماتیک» نامیده شده است، در حقوق کیفری منشأ پیدايش آثاری است که از جمله می توان به بهره مندی مامور دیپلماتیک دولت فرستنده از مصونیت مطلق کیفری یا مصونیت از تعقیب کیفری محاکم محلی اشاره کرد.

نتیجه عملی برخورداری از چنین مصونیتی این است که نماینده یا مامور خاطری را از دسترس مراجع انتظامی و قضایی محل وقوع جرم خارج می سازد و تعقیب، محاکمه و مجازات وی را در صلاحیت مراجع کشور متبع او قرار می دهد.

در سالهای اخیر، به دلیل نقض متعدد قواعد ناظر به مصونیت دیپلماتیک و سوءاستفاده های مکرر از آن این بحث جایگاه ویژه ای یافته است. همچنین پیچیدگی این موضوع سبب گردیده که در بین شهروندان و متکران یک جامعه نسبت به ضرورت یا عدم ضرورت وجود چنین مصونیتی اختلاف نظر به وجود آید؛ زیرا در حالی که اکثر مردم، وجود این مصونیت را زائد و تبعیض آمیز می دانند و ضمن مقایسه آن با نظام کاپیتوراسیون، به شدت نسبت به آن انتقاد می کنند؛ گروهی از اندیشمندان و دولتمردان، وجود آنرا در عصر کنونی ضروری تشخیص می دهند و حتی احترام و رعایت مصونیت دیپلماتیک را به عنوان معیاری از رفتار شایسته یک دولت متmodern و پیشرفته تلقی می کنند.

بدین ترتیب ممکن است این سؤال به ذهن هر محققی خطور کند که اساساً فلسفه و ضرورت وجودی مصونیت دیپلماتیک چیست؟ آیا حقیقتاً شخصی که در صدد جستجوی راههای مسالمت آمیز برای حل مسائل بین المللی است بدون بهره مندی از مصونیت قادر به انجام وظیفه نخواهد بود؟ تردیدی نیست که در شرایط فعلی وجود مصونیت دیپلماتیک زمینه سوء استفاده جدی و ارتکاب جرائم گوناگون از سوی دارنده آنرا فراهم

آورده است که به عنوان نمونه می‌توان به جرائمی از قبیل نقض مترزات راهنمایی و رانندگی، جاسوسی، اقدامات تروریستی، فاچاق اشیاء عتیقه و مواد مخدر اشاره کرد؛ با این وصف، چرا افراد جامعه که خود را مطیع قانون می‌دانند باید رفتار کسانی را تحمل کنند که آشکارا مجرم نقض قوانین کشور پذیرنده می‌شوند و خمن پناه بردن به سفارتخانه از تعقیب کیفری مصون می‌مانند.

با توجه به این واقعیات آیا هنوز هم این نهاد سودمندی خود را حفظ کرده است؟ در صورت منفی بودن پاسخ، آیا اصلاح و تجدید نظر در مقررات راجع به آن (کتوانسیون ۱۹۶۱ وین درباره روابط دیپلماتیک) ضروری به نظر نمی‌رسد؟ یا اینکه بجای هرگونه تغییری در مفاد کتوانسیون که ممکن است عواقب و خیمی در پی داشته باشد باید برای جلوگیری از هرگونه سوء استفاده از مصونیت دیپلماتیک به تقویت هر چه بیشتر آن پرداخت. نکته مهم دیگر این است که امروزه در محدوده اماکن محل ماموریت، تعداد کارکنان افزایش یافته است؛ با دیپلماتهای بیشتر در نقش‌های رئیس، منشی، وابسته‌های علمی، فرهنگی، هوایی و همچنین تعداد کثیری از ماموریتها و نمایندگیهای غیر مقیم، مامورین ویژه که جهت حضور در کنفرانسها و گردهماییها به همراه همسر و اعضای خانواده‌شان سفر می‌کنند؛ همگی با مصونیت دیپلماتیک همراه شده‌اند. در حال حاضر افزایش تعداد افراد استفاده کننده از مصونیت دیپلماتیک معضل جدی برای دولت پذیرنده که وظیفه تامین امنیت و حفاظت این مامورین را عهده دار است به وجود آورده است.

سوء استفاده‌های فراوان دیپلماتهای خارجی از مصونیت دیپلماتیک و مسائلی که در این خصوص طی سالهای اخیر در کشور ما به وقوع پیوسته است از جمله اخراج دو

دیپلمات جاسوس ترکیه از ایران به عنوان عنصر نامطلوب و حادثه رانندگی منجر به قتل دوزن ایرانی توسط دیپلمات ترکیه و فرار وی به کشور متبععش و مطالب و بحثهایی که در این زمینه در روزنامه‌ها و جرائد درج گردید، نگارنده را مصمم به یافتن پاسخ برای این سؤالها کرد که اساساً وجود تمایز مصونیت دیپلماتیک با کاپیتولاسیون چیست؟ آیا پذیرش و اعمال مقررات مصونیت دیپلماتیک که در نتیجه الحق، دولت ایران به کنوانسیون ۱۹۶۱ وین میسر گردیده است، با موازن اسلامی موافق است؟ اعتبار اینگونه قراردادها از نظر اسلام چگونه است؟ آیا قرارداد امان در مقررات اسلامی قابل مقایسه با نهاد مصونیت در حقوق مدرن است؟ یا اینکه همانند بسیاری از عقودی که به تازگی پدید می‌آیند، نیازی به دانستن سابقه فقهی قراردادهای جدید نداریم و با استناد به «او فوا بالعقود» مجازیم به آن عمل کنیم. به هر حال تردیدی نیست که دین مبین اسلام همواره احترام ویژه‌ای برای فرستادگان و سفرای بلاد قائل است. توصیه‌های مؤکد رسول گرامی اسلام، در خصوص رعایت احترام فرستاده و ممانعت از تعرض به ایشان و اطرافیان وی، مؤید این ادعاست؛ اما در خصوص مصونیت کیفری این فرستادگان، مسئله قابل تعمق و بررسی بیشتری است. سؤال مهم این است که آیا فرستاده بیگانه در صورت ارتکاب جرم نیز در سرزمینهای اسلامی مصون از تعقیب کیفری است یا اینکه به مجرد ارتکاب جرم، مصونیت وی زائل خواهد شد.

به هر حال نگارنده به این امر واقع است که تحقیق حاضر خالی از نقص و ابراد نیست و با وجود این نباید نسبت به اقتناع علمی آن کاملاً مطمئن بود ولی امیدوار است که تحقیق و تبع حاضر مقبول حضیرت حق واقع شده و مورد استفاده هر چه بیشتر دانشجویان حقوق وکلیه پژوهشگرانی که با قانون و امور جزائی سروکار دارند قرار گرفته و زمینه‌ای

باشد برای مطالعه بیشتر محققین و بررسی دقیقت موضع تا آنچه به مصلحت است مورد تدوین قرار گیرد.

۱-۲- تعریف مسئله و بیان سؤالهای اصلی تحقیق:

یکی از اصول مسلم در حقوق کیفری که ارتباط مستقیم با حاکمیت کشورها دارد اصل سرزمینی بودن قوانین کیفری است. مطابق این اصل، رسیدگی به کلیه جرائم ارتکابی در قلمرو حاکمیت هر کشور در صلاحیت محاکم همان کشور است. اما در طول تاریخ، غالب کشورهای جهان به جهت پاره‌ای از ملاحظات سیاسی، اقتصادی، گروهی از فرستادگان کشورهای خارجی (غالباً سفر) را از شمول این اصل خارج کرده و مصونیت‌های خاصی را برای آنها در نظر می‌گیرند. مهمترین مزیت شناسایی این مصونیت‌ها در زمینه مسائل کیفری، مصونیت مطلق این افراد از تعقیب کیفری در محاکم محلی است. مصونیت از تعقیب کیفری، وضعیت و حالت استثنائی است که دارنده آنرا از تعریض مخصوصی نظیر: (تعقیب، بازداشت، بازجویی، بازپرسی، حضور در دادگاه و محاکمه) معاف می‌کند. بعلاوه وجود مصونیت کیفری یکی از موانع تعقیب دعواه عمومی است که مقام قضایی در برخورد با این وضعیت تکلیف خاصی دارد. با عنایت به مطالب مذکور در فوق،

سؤالات قابل طرح در این زمینه به شرح زیر است:

- ۱- آیا وجود مصونیتها در حقوق کیفری ماهیتاً افاده عدم تعقیب از قانون جزایی را دارد یا اینکه مصونیتها به نحو شکلی در تعقیب و محاکمه شخص واجد مصونیت تحول ایجاد می‌کند؟
- ۲- با توجه به سوءاستفاده‌های مکرر از مصونیت دیپلماتیک، آیا اصلاح مقررات

کنوانسیون ۱۹۶۱ وین درباره روابط دیپلماتیک ضرورت دارد؟

۳- آیا مصونیت مطلق از تعقیب کیفری نمایندگان و سفرای بیگانه مورد پذیرش حقوق

اسلام است؟

۱-۱-۳- سوابق و ضرورت انجام تحقیق:

با توجه به اینکه تاکنون تحقیق جامع و مستقلی در زمینه مصونیت کیفری دیپلماتها، کنسولها و ... انجام نشده است و منابع موجود که حاصل تحقیقات اساتید حقوق بین الملل است به تبیین مواد کنوانسیون وین درباره روابط دیپلماتیک اکتفا کرده و یا اشاره کلی به مصونیت کیفری نمایندگان سیاسی کرده‌اند.

و با عنایت به این مطلب که پذیرش این مصونیت در کشور ما از سوی برخی دیپلماتها خارجی مورد سوء استفاده قرار گرفته و زمینه ساز ارتکاب جرائم بسیاری شده است ضرورت پیش بینی اقدامات بازدارنده و سیاست جنائی مشخص کاملاً محسوس است.

همچنین توجه به این نکته که عدم آشنائی و اطلاع دقیق مراجع انتظامی و قضائی از مقررات راجع به مصونیت دیپلماتیک و اقدام به تعقیب افراد واجد مصونیت، عملأً مسائل و مشکلات عدیده‌ای را برای مراجع مذکور و دولت جمهوری اسلامی ایران و شخص دارنده مصونیت پذید خواهد آورد، ضرورت انجام تحقیق و مطالعه جدی در زمینه موضوع پایان‌نامه کاملاً آشکار می‌گردد.

۱-۴- فرضیه‌ها:

۱- وجود مصونیتها در حقوق کیفری در نحوه تعقیب و محکمة متهم بهره‌مند از

مصنوبیت تغییر ایجاد می‌کند.

۲- برای جلوگیری از سوءاستفاده احتمالی از مصنوبیت دیپلماتیک، اصلاح مقررات

کتوانسیون ۱۹۶۱ وین درباره روابط دیپلماتیک ضروری است.

۳- مصنوبیت مطلق از تعقیب کیفری نمایندگان و سفرای بیگانه مورد پذیرش حقوق

اسلام نیست.

۱-۱-۵- هدف‌ها:

بررسی ادله فقهی در خصوص اینکه آیا اساساً مصنوبیت از تعقیب کیفری نمایندگان
سیاسی کشورهای بیگانه در حقوق اسلام پذیرفته شده است.

پیشنهاد سیاست جنایی مناسب در زمینه پیشگیری از ارتکاب جرائم مامورین سیاسی
و همچنین محدود کردن راههای سوء استفاده از وجود مصنوبیت مذکور.

آشنایی مراجع قضایی، ضابطین قوه قضائیه، ماموران انتظامی، وكلای دادگستری و
دانشجویان حقوق با مقررات معمول راجع به مصنوبیت‌های مامورین دیپلماتیک.